

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Баланың коммуникатив дағдысын дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
16.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/172958/

Иманбаева Мира Картбаевна

Лауазымы: тәрбиеші

Қызылорда облысы

Қазалы ауданы

Жанқожа батыр ауылы

24"Жауқазын» бөбекжай балабақшасы

Кіріспе

Коммуникативтік дағдылар – бұл адамның өз ойын түсінікті әрі тиімді жеткізе білу қабілеті. Балалар үшін бұл дағдыны дамыту – олардың қоғамда дұрыс қарым-қатынас жасап, өз пікірлерін білдіру, адамдармен тіл табысу қабілетін жетілдірудің маңызды бөлігі. Баланың коммуникативтік дағдыларының дамуы оның әлеуметтік, эмоционалдық және когнитивтік тұрғыдан дұрыс қалыптасуына негіз болады. Бұл мақалада баланың коммуникативтік дағдыларын дамыту, оның маңызы мен әдіс-тәсілдері талқыланады.

1. Баланың коммуникативтік дағдыларының маңызы

Баланың коммуникативтік дағдылары тек тілдік қабілеттеріне ғана емес, оның әлеуметтік ортада өз орнын табуына да әсер етеді. Осы дағдыларды меңгеру балаға келесі мүмкіндіктерді береді:

- Әлеуметтік қарым-қатынас жасау:** Коммуникативтік дағдылар балаға айналасындағы адамдармен тиімді қарым-қатынас орнатуға мүмкіндік береді. Бұл оның қоғамда өз орнын тауып, адамдармен түсіністікпен жұмыс істеуіне ықпал етеді.
- Эмоциялық интеллект:** Бала өз сезімдерін түсініп, басқалардың эмоцияларын ұғынып, оларға дұрыс жауап бере білу арқылы эмоционалдық тұрақтылыққа

қол жеткізеді.

- **Өзін-өзі білдіру:** Коммуникативтік дағдылар балаға өз ойын ашық, айқын және сенімді түрде жеткізуге мүмкіндік береді.
- **Шешім қабылдау және пікірталас:** Балалар арасында пікір алмасу, өз ойларын айту және дұрыс шешімдер қабылдау дағдыларын қалыптастыру – бұл болашақтағы жетістіктер үшін маңызды.

2. Коммуникативтік дағдыларды дамыту әдістері мен тәсілдері

Баланың коммуникативтік дағдыларын дамыту үшін ата-аналар мен тәрбиешілер әртүрлі әдістерді қолдана алады. Төменде осы дағдыларды дамыту үшін тиімді тәсілдер көрсетілген:

2.1.Тіл дамыту ойындары

Ойын – баланың табиғи даму құралы. Коммуникативтік дағдыларды дамыту үшін арнайы тіл дамыту ойындарын ұйымдастыру өте пайдалы. Мысалы, рөлдік ойындар, тақпақтар мен жұмбақтарды шешу баланың сөздік қорын кеңейтеді және сөйлеу дағдыларын жақсартады.

2.2.Әңгімелесу мен пікірталастар

Балаға түрлі тақырыпта әңгімелесуге, өз пікірін айтуға мүмкіндік беру оның коммуникативтік қабілеттерін дамытады. Әңгіме барысында баланың ойлану, сұрақ қою, жауап беру дағдылары жетіледі. Тәрбиеші немесе ата-ана баламен жиі әңгімелесіп, баланың өз ойын жеткізуіне көмектесуі керек.

2.3.Кітап оқу және талқылау

Кітап оқу арқылы баланың тілдік дағдыларын жақсартуға болады. Оқу процесінде оқыған шығарманың мазмұнын талқылау баланың сөздік қорын байытады және оны түсініп, дұрыс сөйлей білуге үйретеді. Сонымен қатар, сұрақтар қою арқылы баланың сыни ойлау қабілетін дамытуға болады.

2.4.Рөлдік ойындар

Рөлдік ойындар балаға әртүрлі әлеуметтік рөлдерде болуға мүмкіндік береді. Балалар мұндай ойындар арқылы адамдармен қарым-қатынас жасауды үйренеді, эмоцияларын түсінуді дамытады, сөйлеу мәнерін жетілдіреді. Рөлдік ойындар балалардың өздерін басқа адамның орнына қою арқылы эмпатиясын арттырады.

2.5.Әлеуметтік әрекеттерге қатысу

Баланың коммуникативтік дағдыларын дамыту үшін оны әлеуметтік әрекеттерге тарту маңызды. Мысалы, балалардың топтық іс-шараларға қатысуы, өзара көмектесу, бірлесіп жұмыс істеу барысында олардың қарым-қатынас жасау қабілеттері артады.

3. Ата-аналардың рөлі

Ата-аналар баланың коммуникативтік дағдыларын дамытуда маңызды рөл атқарады. Баланың алғашқы қарым-қатынас дағдыларын үйрету ата-ананың жауапкершілігіне жатады. Осы процеске қатысу арқылы ата-аналар баласының:

- **Сөздік қорын дамытуға көмектеседі:** Жаңа сөздер мен фразаларды үйрету арқылы бала өз ойын нақты әрі түсінікті жеткізе алады.
- **Қарым-қатынас жасау дағдыларын жетілдіруге ықпал етеді:** Ата-аналар баласымен күнделікті әңгімелесіп, онымен пікір алмасу арқылы оның коммуникативтік қабілеттерін жетілдіре алады.
- **Эмоционалды тұрақтылықты қалыптастырады:** Әрбір сұраққа жауап беріп, баланы тыңдай отырып, ата-аналар оның эмоцияларын түсінуге және өз сезімдерін білдіруге көмектеседі.
- **Әлеуметтік дағдыларын дамытуға ықпал етеді:** Балаға басқа адамдармен дұрыс қарым-қатынас жасау дағдыларын үйрету ата-ананың міндеті.

4. Балабақшадағы коммуникативтік дағдыларды дамыту

Егер балада танымдық дамуда қиындықтар байқалса, бұл оның оқу қабілетінің немесе логикалық ойлау қабілетінің артта қалуын білдіруі мүмкін. Мұндай жағдайда ата-аналар мен мұғалімдер баламен жеке жұмыс істеуі қажет. Баланың нақты қандай қиындықтармен кездесетінін анықтау үшін мамандардың көмегіне жүгіну өте маңызды. Қосымша оқыту бағдарламалары немесе арнайы педагогикалық әдістер баланың оқу процесін жақсартуға көмектеседі.

Мысалы, егер бала сөздік қорын дамытуда немесе тілдік дағдыларында қиындықтарға тап болса, логопед маман көмегімен дұрыс сөйлеу мен тілді дамыту әдістері қолданылуы мүмкін. Ал егер бала математика немесе басқа пәндерде қиындықтар сезінсе, жеке тапсырмалар мен қосымша сабақтар ұйымдастыру тиімді болады. Психолог мамандар баладағы эмоционалдық немесе зияткерлік қиындықтарды анықтап, оны жеңуге көмектесетін арнайы жаттығулар мен тәсілдерді ұсынуы мүмкін.

Танымдық деңгейдегі қиындықтарды жеңуде ең бастысы – балаға сенім мен қолдау көрсету, оның дамуына ынталандыру, және осы мәселелерді шешу үшін дұрыс мамандар мен әдістерді таңдау. Баланың өзіне деген сенімділігін арттыру үшін, оны үнемі мадақтап, жетістіктері үшін марапаттап отыру да маңызды.

5. Заманауи технологиялар мен коммуникативтік дағдыларды дамыту

Заманауи технологиялар баланың коммуникативтік дағдыларын дамытуда үлкен рөл атқарады. Қазіргі заманғы технологиялар, әсіресе интернет және мультимедиялық құралдар, балаларға өз пікірлерін білдіру және жаңа тәжірибе алу үшін кең мүмкіндік

береді. Интернеттегі чаттар мен бейнемазмұндар баланың сөйлесу қабілетін жақсартуға және оның сөздік қорын дамытуға көмектеседі. Сонымен қатар, интерактивті қосымшалар мен ойындар баланың логикалық ойлауын дамыта отырып, әлеуметтік қарым-қатынас дағдыларын да жетілдіреді.

Мысалы, бейнемазмұндар мен аудио кітаптар баланың тыңдау қабілетін арттырып, жаңа сөздер мен сөйлем құрылымдарын үйренуге мүмкіндік береді. Әлеуметтік желілер мен форумдар арқылы балалар әлемдегі әр түрлі адамдармен байланыс орнатып, өз ойын нақты әрі дәл жеткізу дағдыларын жетілдіреді. Мұндай тәжірибе балалардың пікір алмасу мәдениетін дамытып, сенімділікті арттырады.

Технологиялардың көмегімен балалар виртуалды ортада әртүрлі рөлдерді атқаруға үйреніп, олардың өзара түсіністігі мен ынтымақтастығы артады. Бұл дағдылар мектептегі және өмірдегі әлеуметтік қарым-қатынасқа әсер етіп, баланың болашақтағы тұлғалық дамуына оң ықпал етеді.

Қорытынды

Баланың коммуникативтік дағдыларын дамыту – оның әлеуметтік өмірде табысты болуына ықпал ететін маңызды процесс. Коммуникативтік дағдылардың дамуы балаға өз пікірін білдіруді, басқалармен дұрыс қарым-қатынас жасауды және эмоционалдық интеллектті жетілдіруді үйретеді. Осы дағдыларды дамыту үшін ата-аналар мен тәрбиешілер бірлесіп жұмыс істеуі керек, сондай-ақ заманауи технологияларды тиімді пайдалану бұл процесті жеңілдетеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Еркебаева С. Ж., Жумабаева А. Е. Мектепке дейінгі жастағы балалардың коммуникативтік дағдысын қалыптастырудың маңыздылығы
2. Бақытгүл С., Метербаева К. М. Мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың коммуникативтік дағдысын дамытуда ойын іс-әрекетінің маңызы
3. Байжунусова Г. К., Сатынская А. К. Мектеп жасына дейінгі балалардың көркем әдебиет арқылы тілдерін дамыту
4. Бектемісова А. Ө. Мектеп жасына дейінгі балалардың ауызша сөйлеу тілдерін дамыту